

Lærervejledning til Hele Verden i Skole 2016

Børn skal vide, hvad der foregår rundt omkring i verden. Viden om andre lande samt international kultur- og samfundsforståelse er vigtige forudsætninger for at kunne deltage aktivt i en globaliseret verden. Hele Verden i Skole er en oplagt måde at gøre eleverne klogere på den verden, de lever i.

Med Hele Verden i Skole kan dine elever:

- Lære om børn i Burkina Faso
- Opleve glæde ved at læse
- Identificere sig med børn fra andre lande
- Opnå viden om børns rettigheder
- Udvide deres viden om verden og forståelse af andre kulturer
- Reflektere over begreber som demokrati, globalisering, ulighed og ligestilling
- Stifte bekendtskab med FN's nye verdensmål

Fælles Mål og læringsmålstyret undervisningsforløb

Materialet er koblet til de forenklede Fælles Mål. Opgaverne til de enkelte fag er linket op på konkrete kompetenceområder, færdigheds- og vidensmål. I lærervejledningerne til de enkelte fag afsluttes hvert enkelt opgaveforslag med en henvisning til Fælles Mål. Der er i kursiv henvist til:

- *Kompetenceområde (efter x. klasse)/Færdigheds- og vidensmål-område/Konkrete færdigheds- og vidensmål*

De internationale vejledere i Undervisningsministeriet har kortlagt den globale dimension i de forenklede Fælles Mål for fagene engelsk, historie, samfundsfag, geografi og natur/teknologi. [På deres hjemmeside kan du printe pdf'er, hvor den globale dimension i fagene er markeret.](http://www.uvm.dk/Om-os/Ministeriets-internationale-arbejde/De-internationale-vejledere/Vejledningsomraader/Det-globale-perspektiv-i-fagene)
<http://www.uvm.dk/Om-os/Ministeriets-internationale-arbejde/De-internationale-vejledere/Vejledningsomraader/Det-globale-perspektiv-i-fagene>

Sådan er lærematerialet bygget op

På hjemmesiden <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/> findes en række temaer, der hver især sætter fokus på forskellige aspekter ved livet i Burkina Faso og børns vilkår her. Hjemmesiden indeholder mange billeder og små film. Lad eleverne gå på opdagelse i de enkelte temaer og blive kloge på landet Burkina Faso og på, hvordan det er at være barn her.

Med temaet "Burkina Fasos børn" knytter vi direkte an til bogen LæseRaketten. Temaet er tænkt som en måde at lade danske børn komme tæt på jævnaldrende børn i et andet land. De små film, billederne og fortællinger kan skabe udgangspunkt for samtaler og diskussioner i klassen. Temaet er dermed med til at sætte elevernes hverdag i relief og give dem en større forståelse for livet i et udviklingsland. Ved at integrere flere forskellige kommunikationsformer i temaet, er det målet, at eleverne kommer til at føle sig tættere på virkeligheden i Burkina Faso.

Lærervejledningen indeholder opgaveforslag til portræthistorierne i LæseRaketten og indholdet i temaet "Burkina Fasos børn". Ligeledes findes der opgaveforslag til de skønlitterære tekster i LæseRaketten.

Lærervejledningen indeholder desuden opgaveforslag til en række fag. De steder, hvor opgaveforslagene henviser til specifikke elementer af hjemmesiden, er der henvisning direkte hertil.

Brug opgaveforslagene til inspiration og udvælg de dele, der passer til din undervisning.

Tema-forløb

Der er udarbejdet en række forslag til temaforløb, der relaterer sig til hjemmesidens materiale og gør det nemt for dig som lærer at arbejde med undervisningsmaterialet. Temaforløbene kan danne udgangspunkt for en hel temauge. Du kan også udvælge elementer fra forløbene. Temaforløbene kan opfylde en bred vifte af Fælles Mål.

Der findes fire temaforløb:

- *En uge i Burkina Faso (indskolingen)*: Dette temaforløb tager eleverne med til Burkina Faso. Eleverne lærer de burkinske børn bedre at kende, lærer om den burkinske kultur og landets traditioner, laver burkinsk mad og fremstiller forskellige kreative ting.
- *Burkina Fasos fortælletradition (melletrinnet)*: Dette temaforløb lader eleverne dykke ned i den burkinske fortælletradition med fabler og dilemmaeventyr. Samtidig kan eleverne skabe deres egne fortællinger.
- *En bæredygtig verden (melletrin)*: Verdens ledere er blevet enige om 17 nye verdensmål. Verdensmålene gælder for alle lande og er verdens fælles plan for, hvordan verden udvikler sig i en mere bæredygtig retning. I dette temaforløb bliver eleverne kloge på de nye verdensmål, genbrug og re-design samt mad og bæredygtighed.
- *Medieproduktioner om Burkina Faso (de ældste)*: I dette temaforløb arbejder eleverne med at formidle problemstillinger relateret til Burkina Faso via forskellige medieproduktioner. Eleverne kan lave film, bruge nogle af de formidlingsværktøjer, der findes i SkoleTube eller producere en avis. Temaforløbet tillader eleverne at fordybe sig i Burkina Faso ud fra forskellige faglige vinkler.

Find temaforløbene på hjemmesiden under "Lærermaterialer":

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/temaforloeb-om-burkina-faso/>

Introduktion til Burkina Faso

Under "Lærermaterialer 2016" findes en PowerPoint-præsentation af Burkina Faso samt et manuskript. Præsentationen kan bruges som introduktion til arbejdet med landet, hvad enten der er tale om et længere eller kortere forløb: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/presentation-af-burkina-faso/>

Opbygningen af teksterne på hjemmesiden

Teksterne på hjemmesiden er opbygget, så de første linjer i et letlæseligt sprog giver en introduktion til sidens stof. Selve sidernes indhold er skrevet på melletrinns-niveau. Undersiderne uddyber eller perspektiverer sidens indhold.

Lav egne produktioner

På hjemmesiden findes en samling af billeder, som I frit kan benytte til jeres egne produktioner:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/film-og-foto-til-fri-brug/>

Ligeledes er der i SkoleTube oprettet en ressourcekanal med billeder og filmklip, som eleverne nemt kan hente og anvende i en række produktioner. Via værktøjerne i SkoleTube får eleverne mulighed for at arbejde med forskellige præsentationsformer i relation til arbejdet med LæseRaketten og Burkina Faso. I kan blandt andet lave en tegneserie om børnene fra LæseRaketten, få adgang til filmklip om LæseRakettens børn og lave jeres egen film, billedfortællinger og medieborger, lave en præsentation med billeder fra Burkina Faso, arbejde med historisk formidling via en tidslinje og meget andet: <http://www.skoletube.dk/group/LseRaketteniBurkinaFaso>

De nye verdensmål

Verdens ledere er blevet enige om 17 verdensmål, der skal være opfyldt i 2030, og som skal udrydde fattigdom samt sikre øget global lighed og en mere bæredygtig verden. Verdensmålene erstatter de otte 2015-mål.

IBIS har udviklet et komplet undervisningsmateriale om verdensmålene:

<http://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/>

Samtidigt er verdensmålene integreret i årets hjemmeside-materiale om Burkina Faso. I vil således i årets online-materiale møde de nye verdensmål og finde link til, hvor I kan læse mere om målene. Miljø- og Fødevareministeriet har bidraget til dele af materialet, der beskriver, hvordan man kan leve mere bæredygtigt, så fokus på bæredygtighed kommer tæt på elevernes egen hverdag.

Interaktiv version af LæseRaketten

LæseRaketten findes som interaktiv pdf med link til relevant indhold fra hjemmesiden. Ligeledes kan I høre LæseRakettens skønlitterære historier blive læst højt.

Opgaveforslag til LæseRakettens børn

Tip en 13'er – har du styr på Burkina Fasos børn?

Vi har lavet en quiz om alle LæseRakettens børn, som du kan printe, når I har arbejdet med LæseRaketten: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>.

Teïdo

Skriv et postkort til Teïdo på fransk

Teïdo vil rigtig gerne i skole og lære at læse og skrive. Måske kan det lade sig gøre. I skolen vil Teïdo også blive undervist i fransk.

- Eleverne kan sende et postkort til Teïdo.
- Lav en tegning på den ene side og en tekst på den anden side. Teksten skal være på fransk (på hjemmesiden ligger en pdf med franske gloser).

*Hele Verden i Skole
IBIS
Vesterbrogade 2b
1620 København V*

Teïdos dag – lav en tegneserie eller en papyrusrulle

Teïdos hverdag ser meget anderledes ud end danske børns.

- Lad eleverne lave en tegneserie med billeder og små tekster, som viser hans dag fra morgen til aften. De må selv digte med – det er ikke alt, man får at vide i portrættet. (SkoleTube har programmet Pixton, hvis I har lyst til at bruge det).
- Tegneserierne kan også laves som en "rullehistorie" – ligesom dengang man skrev på papyrusruller ☺ Sæt så mange stykker papir sammen, som I skal bruge. Fastgør den ene ende af papiret til f.eks. røret fra en køkkenrulle, og rul resten af papiret op omkring rullen.
- Tegneserierne/rullehistorierne kan udstilles og/eller fremlægges for klassen.

Lav en model eller et billede af Teïdos hus og landskaberne omkring det.

Se filmen og billedserien om Teïdo (<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/teido/>), så eleverne får et indtryk af landskabet, husene og dyrene.

- Lad eleverne lave en model af området med træer, græs, buske, termitbo, hus, dyr mv. Modellen kan også laves som et stort billede.
- Modellen eller billedet kan laves i grupper eller som et stort fælles projekt i klassen.
- Skriv små tekster eller ordkort, som kan sættes sammen med modellen eller maleriet.

Rig og fattig – et vendespil

Vi har fremstillet et vendespil, som indeholder forskellige modsætnings-ord (ligger som pdf under <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>).

- Lad eleverne spille vendespillet to og to
- Lad eleverne formulere sætninger med fem af modsætnings-parrene
- Diskutér i klassen, hvilke ord der passer på Teïdo, og hvilke ord der passer på dem selv

Fatoumata

Skriv i Fatoumatas dagbog

Lad eleverne skrive en eller flere dagbogssider i Fatoumatas dagbog. Eleverne må forestille sig, hvad Fatoumata tænker og føler om det, hun laver i hverdagen. Hendes fremtidsdrømme kan også være en del af dagbogen. Se filmen og billederne som inspiration:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/fatoumata/>

Land og by

Lad eleverne beskrive, hvordan det ser ud på landet og i byen i Burkina Faso. I kan hente inspiration her: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/billeder-fra-burkina-faso/>. Desuden kan I se billedserier fra alle de steder, hvor LæseRakettens børn bor:

<http://heleverdeniskole.dk/burkinafasosboern/>

- Tal i klassen om, hvordan det mon er at bo i henholdsvis land og by i Burkina Faso.
- Inddel eleverne i 4-6 grupper. Bed 2-3 grupper finde billeder fra livet på landet i Danmark og 2-3 andre grupper om at finde billeder om livet i byen.
- Hver gruppe laver en planche.
- Diskutér i klassen forskelle og ligheder på livet i land/by i Burkina Faso og Danmark.

Lav et brætspil

Fatoumata vil gerne have en uddannelse, men der er mange forhindringer på hendes vej.

- Inddel eleverne i mindre grupper, som hver skal lave et brætspil, der tager udgangspunkt i Fatoumatas drøm om at få en uddannelse og de udfordringer, der kan være på hendes vej. Startfeltet er Fatoumatas hus og målfeltet er for eksempel en skole, hvor Fatoumata arbejder som lærer.
- Eleverne må først finde ud af, hvordan spillet skal se ud:
 - Hvordan kommer man fra start til mål?
 - Skal man slå med terning, vende kort, dreje med en skive eller ...?
 - Hvordan skal selve banen se ud?
 - Skal der være felter på pladen, hvor der skal ske noget specielt (ryk frem, ryk tilbage, prøv lykken-kort eller ...)?
 - Skal man kunne slås hjem? Skal der være genveje?
- Du kan give eleverne inspiration med følgende idéer:
 - Fatoumata får et sår, fordi hun hakker sig i foden. Vent en omgang.
 - Fatoumata får gode karakterer i skolen. Ryk to felter frem.

- Fatoumata skal høste bomuld og kommer ikke i skole i en periode. Ryk tilbage til start.
- Fatoumata får ekstra hjælp til lektierne af en tante, som er på besøg. Du får et ekstra slag.
- Når alle grupper har lavet deres spil, kan I lave en spilletime, hvor eleverne kan spille hinandens spil.

Hink med Fatoumata

Fatoumata fortæller om en leg, de leger i frikvartererne – den hedder "la marelle."

- Læs teksten og se eventuelt den lille video: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/hink-med-fatoumata/>
- Tegn hinkeruder i skolegården og prøv legen (måske kender eleverne den allerede ☺). I kan også prøve at lege den på jorden og bruge sten i stedet for hinkesten.

Djumansi

Skriv et postkort til Djumansi på fransk

Djumansi vil gerne være lærer. Hun vil også gerne være bedre til fransk, som er undervisningssproget i Burkina Faso.

- Eleverne kan sende et postkort til Djumansi.
- Lav en tegning på den ene side og en tekst på den anden side. Teksten skal være på fransk (på hjemmesiden ligger en pdf med franske gloser).

*Hele Verden i Skole
IBIS
Vesterbrogade 2b
1620 København V*

Pligter

Djumansi har mange pligter derhjemme. Det kan I læse om på side 64 i LæseRaketten.

- Lad eleverne lave en liste over deres egne pligter derhjemme.
- Tal om pligterne i klassen.
- Hvor lang tid bruger eleverne på deres pligter hver dag?
- Får de lommepenge?
- Synes de, det er i orden med pligter derhjemme?
- Sammenlign elevernes pligter med Djumansis – find forskelle og ligheder.

Djumansi i den varme stol

Djumansi tilhører lobi-folket, hun laver mange ting hjemme og går i skole. Som forberedelse til den varme stol kan eleverne læse portrættet i LæseRaketten og få flere informationer om lobi-folket på hjemmesiden: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/djumansi/>

- Lad hver elev formulere 3-5 gode spørgsmål til Djumansi.
- Gennemfør et par runder med 2-3 forskellige elever i den varme stol.

- Det er vigtigt, at eleven i den varme stol forsøger at leve sig ind i Djumansis liv og hverdag.
- Efter den varme stol kan I samle op på elevernes spørgsmål og svar og lave en samlet mundtlig beskrivelse af Djumansi og hendes liv.

Skriv videre på historien om Djumansi

Lad eleverne læse portrættet af Djumansi i LæseRaketten. Sidste afsnit hedder "Til fest i Gaoua" og handler om den fest, som kaldes en djoro. Lad eleverne fortsætte historien og skrive et afsnit om festen. Husk at bruge mange tillægsord, så vi kan forestille os musik, lyde, mad, historier mv.

Sekouba

Reportage fra en koncert

Lad eleverne forestille sig, at de er til koncert med Sekoubas band. I kan se to små film og læse om djemben og de andre instrumenter her: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/sekouba/>. Sekoubas band spiller traditionel musik. Sørg for, at reportagen også indeholder information om genren og instrumenterne.

- Reportagen kan laves som en artikel til en avis eller et indslag i radioen.

Gæt en musiker

Sekouba er musiker og lytter til meget forskellig musik. Det gør eleverne nok også.

- Bed eleverne skrive navnene på tre musikere på tre forskellige lapper papir.
- Inddel klassen i fire grupper. Grupperne inddeles yderligere i to-tre hold. Papirlapperne med navnene lægges i en skål.
- En person vælges fra hvert hold. Denne person tager et stykke papir fra skålen. Det er nu op til de resterende holdmedlemmer at gætte navnet på papiret (se reglerne øverst på næste side).
- Hvert hold får ét minut til at gætte så mange navne som muligt. Brug et stopur til at holde styr på tiden.
- Der er tre runder. Efter hver runde tælles antallet af papirlapper, og det skrives ned hvor mange hvert hold har gættet.
- Når der ikke er flere stykker papir tilbage, stopper runden.
- Hvert hold tæller op, folder papirlapperne sammen og lægger papirlapperne ned i skålen igen. Papirlapperne genbruges i næste runde.

Første runde

Man må sige hvad som helst, undtagen navnet på personen.

Anden runde

I anden runde må man kun sige ét ord. Det må stadig ikke være navnet på personen.

Tredje runde

Man må ikke sige noget overhovedet, men skal derimod mime personen på den papirlap, man har trukket.

Til sidst tælles det hele sammen. Det hold, der har fået flest papirlapper over de tre runder, vinder.

Hold et foredrag om Sekouba

Lad eleverne holde et foredrag om Sekouba og griot-familier.

- Eleverne kan skrive cirka ti stikord og udvælge fem-seks billeder
- Eleverne skal øve sig på foredraget, som de enten kan holde for hele klassen eller for en gruppe.

Lær at spille djembe/tromme

- Se den video, hvor Sekouba viser, hvordan man kan spille på djemben: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/sekouba/>
- Øv jer – måske kan I få en musikhænder til at være med
- Hold en lille tromme-koncert

Anna

Skriv en avisartikel

Anna og hendes familie bor i Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou. De har oplevet demonstrationer i forbindelse med efterårets militærkup. Familien er optaget af udviklingen af demokrati i landet. Eleverne kan få inspiration og viden i historien om Anna i LæseRaketten og på følgende sider: <http://heleverdeniskole.dk/burkina-fasos-historie-og-samtid/> (tidslinje og mod nye tider) samt <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/anna/>

- Lav en artikel om Anna og hendes oplevelser med militærkuppet
- Sørg for at lave en faktaboks eller på anden måde få landets historie med i artiklen
- (se pdf med opbygning af artikel: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>)

Forståelse af demokrati

Burkinerne må kæmpe for demokrati i deres land. Lad eleverne skrive ned, hvad de forbinder med begrebet "demokrati". Diskutér efterfølgende begrebet i klassen.

I kan for eksempel diskutere:

- Hvad er demokrati?
- Hvad karakteriserer et demokratisk samfund?
- Hvad karakteriserer et udemokratisk samfund?
- Hvad betyder ligestilling for et demokrati?
- Hvad er en demokratisk skole?
- Hvad betyder det, at elever har mulighed for indflydelse i undervisningen?
- Hvis andre bliver behandlet uretfærdigt, hvilke muligheder har eleverne så for at gøre noget ved det?
- Hvorfor er det vigtigt at bruge sin demokratiske ret?

Annas brødre bliver anholdt – skriv en politirapport

Læs portrættet af Anna i LæseRaketten, og se film og billeder på hjemmesiden (filmen om militærkuppet er fra byen Gaoua og ikke fra de voldsomme episoder i Ouagadougou):

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/anna/>

- Undersøg hvordan man skriver en politirapport
- Skriv derefter en rapport, hvor politiet anholder Annas brødre, fordi de er med til demonstrationen og har tændt bål i gaderne.

Hamidou

Hamidou i fremtiden

Hamidou har nogle ønsker for fremtiden. Går de mon i opfyldelse?

- Tag et kig i krystalkuglen og skriv en historie eller et essay om Hamidous liv om ti år – eller fem, hvis det giver bedre mening. (Vedlagt pdf om essay: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>).

Et interview til skolebladet

- Lad eleverne forestille sig, at de skal interviewe Hamidou til skolebladet.
- Interviewet kunne især have fokus på hans synspunkter om religion. Ville det være nemmere, hvis alle havde den samme religion/ingen religion? Hamidou vil gerne være en god muslim – er det det samme som et godt menneske?

Eleverne arbejder sammen to og to

- De forbereder sammen 5-10 gode spørgsmål til Hamidou ud fra det, de har læst
- Eleverne skiftes til at interviewe hinanden ud fra spørgsmålene
- Bagefter skriver de interviewet, så det vil kunne trykkes i skolebladet
- Diskutér til sidst i klassen spørgsmålet om religion og det at være et godt menneske. "En god muslim deler, hvad han har og kan," siger Hamidou. Passer det med den opfattelse, eleverne har af islam og muslimer?

En paneldiskussion om uddannelse

Hamidou har stærke meninger om betydningen af skolegang og uddannelse. Læs først portrættet af Hamidou i LæseRaketten. Lad eleverne forberede sig til en paneldiskussion.

- De kan f.eks. svare på disse spørgsmål hver for sig eller i mindre grupper:
 - Hvorfor er det vigtigt at gå i skole?
 - Hvad tænker I om, at nogle børn i verden ikke kommer i skole?
 - Hvorfor tror I, mange børn i udviklingslande ikke kommer i skole?
 - Hvordan tror I, deres hverdag ser ud – hvad laver de?
 - Hvordan ville jeres hverdag se ud, hvis I ikke gik i skole?

- Hvad betyder det, at uddannelse er en rettighed? Og hvad tænker I om, at 58 mio. børn i verden ikke kommer i skole?
- Kan uddannelse være med til at skabe fred i verden, som Hamidou mener? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Organisér paneldiskussionen så 4-5 elever er panel. Hver paneldeltager har ét minut til et kort oplæg. Resten af klassen er publikum og kan efterfølgende stille spørgsmål. (Læreren er ordstyrer.)
- Som afslutning kan I finde ud af, hvilke synspunkter, der har størst opbakning i klassen.

Opgaver til dansk

Burkina Fasos børn

Læs om børnene i LæseRaketten og på hjemmesiden. Prøv derefter quizen, hvor eleverne skal tippe en 13'er og se, hvor meget de husker:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>.

Jeopardy om Burkina Faso

Lad eleverne gå på opdagelse i hjemmesidens temaer, eller lad små grupper gå i dybden med hver sit tema, som de efterfølgende præsenterer for hinanden i klassen. Afslut med en fælles Jeopardy-quiz. Quizzen dækker temaerne: Værd at vide, Dyr, Klima og natur, Historie og samtid, Kultur og tradition og ligger på: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/laerervejledning-og-opgaver-2016/>

Hvorfor skal man gå i skole?

På hjemmesiden under "Skole og hverdag" kan I læse om, hvordan det er at gå i skole i Burkina Faso. Læs teksterne med eleverne, og diskutér følgende spørgsmål:

- Hvorfor er det vigtigt at gå i skole?
- Hvad tænker I om, at nogle børn i verden ikke kommer i skole?
- Hvorfor tror I, at mange børn i udviklingslande ikke kommer i skole?
- Hvordan tror I, deres hverdag ser ud – hvad laver de?
- Hvordan ville jeres hverdag se ud, hvis I ikke gik i skole?
- Hvad betyder det, at uddannelse er en rettighed? Og hvad tænker I om, at 58 mio. børn i verden ikke kommer i skole?

De nye verdensmål sætter fokus på, at alle børn i verden får en god uddannelse. Læs om verdensmålene (<http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/uddannelse-og-en-retfaerdig-verden/>), og tal om, hvad kvalitetsuddannelse betyder.

Lav en brainstorm i klassen over, hvad en god skole er? Hvilke forventninger er der til lærere og elever? Eleverne kan også diskutere, hvad der er godt ved deres skole, og hvad der kunne blive bedre. Lad eleverne blive enige om de vigtigste punkter, og udform en liste over den ideelle skole.

Fælles Mål:

- *Læsning (efter 2. klasse)/ Finde tekst/ Eleven kan finde tekster ved at navigere på alderstilpassede hjemmesider*
- *Læsning (efter 2. klasse) / Sammenhæng/ Eleven kan forholde sig til tekstens emne*
- *Fortolkning (efter 2. klasse) /Fortolkning / Eleven kan deltage i enkel fortolkning*
- *Fortolkning (efter 2. klasse) /Vurdering/ Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten*
- *Fortolkning (efter 2. klasse) /Perspektivering/ Eleven kan sætte tekstens tema i relation til eget liv*
- *Læsning (efter 4. klasse)/ Finde tekst/ Eleven kan navigere ud fra søgespørgsmål på alderstilsvarende hjemmesider*

- Fortolkning (efter 4. klasse) /Fortolkning / Eleven kan forklare sin tekstforståelse
- Fortolkning (efter 4. klasse) / Oplevelse og indlevelse/ Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers

Mal et budskab

I Burkina Faso findes en type malerier, hvor folk maler scener fra deres hverdag. Under temaet "Vær Kreativ" finder du eksempler på sådanne billeder. Se billederne og snak om, hvad de fortæller om hverdagen i Burkina Faso. Lad også eleverne male deres eget hverdagsmaleri: <http://heleverdeniskole.dk/gallery/malerier/>. Hæng malerierne op i klassen eller på skolen.

Fælles Mål:

- Fortolkning (efter 2. klasse) /Fortolkning / Eleven kan deltage i enkel fortolkning
- Fortolkning (efter 2. klasse) /Perspektivering/ Eleven kan sætte tekstens tema i relation til eget liv

Fabler på film

Den charmerende tegnefilm "Kirikou og de vilde dyr" ligger online på Filmstriben. Filmen består af fire små fortællinger, der bygger på eventyr og fabler fra Vestafrika. De enkelte afsnit kan ses uafhængigt af hinanden eller som en samlet film. Filmcentralen har lavet et undervisningsmateriale til de mindste klasser (0.-2. klasse), som ligger på:

<http://filmcentralen.dk/grundskolen/undervisning/kirikou-og-de-vilde-dyr#.Vpeu-P6FPMA>

Materialet indeholder også en opgaver om de såkaldte "feticher," der spiller en stor rolle i filmen. På Hele Verden i Skoles hjemmeside under afsnittet "Vær kreativ", kan I finde en opskrift på, hvordan eleverne kan lave deres egen fetich – måske i samarbejde med billedkunst: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fetich-figuren-som-sikrer-fred/>

Fælles Mål:

- Fortolkning (efter 2. klasse)/ Vurdering/ Eleven har viden om tema, genre, forløb og personskildring
- Fremstilling (efter 2. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udarbejde enkle tekster med billeder og skrift

Fabler og fortællinger

På hjemmesiden under "Kultur og tradition" kan eleverne bl.a. blive kloge på Burkina Fasos mundtlige fortælletradition. Der ligger også en pdf med fabler, fortællinger og dilemmaeventyr fra Burkina Faso: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier>. Læs nogle af fablerne og tal om dem i klassen:

- Hvad er en fabel? Hvilke personlighedstræk har fablernes dyr?
- Hvad kendetegner verdensbilledet for de burkinske fortællinger?
- Kender eleverne nogen danske fabler?

Læs fabelen "De vilde dyrs fællesmark". Spørg eleverne, hvad de synes om haren. Haren er snu, men tænker også meget på sig selv og snyder de andre dyr.

Haren er "trickster"-figur i mange afrikanske kulturer. Trickstere er drillesyge og tvetydige figurer, som findes i kulturer over hele verden. På den ene side udfordrer trickstere samfundets normer om rigtigt og forkert, og på den anden side er dens overtrædelser med til at bekræfte og bestyrke

de selvsamme normer. Børn kan tit godt lide trickster-figuren, som slipper afsted med at opføre sig "uartigt".

Forskellige kulturer har forskellige dyr i rollen som trickster – f.eks. ræven, ulven, raven og edderkoppen. I nordisk mytologi havde Loke rollen som trickster. Kender eleverne nogen historier om Loke? Eller hvad med eventyret om "Rødhætte og ulven"?

Fælles Mål:

- Fortolkning (efter 2. klasse) / Fortolkning / Eleven kan deltage i enkel fortolkning
- Fortolkning (efter 4. klasse) / Fortolkning / Eleven kan forklare sin tekstforståelse
- Fortolkning (efter 4. klasse) / Oplevelse og indlevelse/ Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers
- Læsning (efter 4. klasse) / Sammenhæng/ Eleven kan samtale om teksters budskaber
- Fortolkning (efter 6. klasse) / Fortolkning / Eleven kan sammenfatte sin fortolkning
- Læsning (efter 6. klasse) / Sammenhæng/ Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne

Skriv en fabel

Læs de tre korte dyrefabler (fra pdf'en på <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier>). Lad eleverne skrive deres egne korte fabler om et afrikansk dyr, der skal forklare dets udseende eller adfærd. Tag f.eks. udgangspunkt i et spørgsmål som:

- Hvordan fik zebraen sine striber?
- Hvorfor stikker strudsen hovedet i jorden, når den bliver bange?
- Hvordan fik bavianen sin røde rumpe?
- Hvorfor laver giraffen aldrig lyde?

I kan også digte fabler ud fra et dansk fænomen. Hvorfor er græsset grønt, eller hvorfor er ugle kun fremme om natten? Lad eleverne illustrere deres tekst, og lav en udstilling i klassen.

Fælles Mål:

- Fremstilling (efter 4. klasse)/ Forberedelse/ Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster
- Fremstilling (efter 4. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimentere

Lav tegneserier eller teater

Læs en af de længere fortællinger højt for eleverne, f.eks. "Kyllingen, der krævede sin ret", "Kalabassen og kauriskallen" eller "Haren, hyænen og baobabtræet" (fra pdf'en på <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier>). Lad bagefter eleverne lave en tegneserie over fortællingen. I kan f.eks. bruge tegneserieprogrammet Pixton. Du kan naturligvis også lade eleverne læse og vælge hver deres fortælling, som de vil illustrere.

En anden mulighed er at lave fingerdukker eller sokkedukker og lave fortællingerne som små teaterstykker. Se en opskrift på sokkedukker på: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/en-gammel-strompe-bliver-levende/>. Oplagte fortællinger med mange dyreroller er "Kyllingen, der krævede sin ret" eller "De vilde dyrs fællesmark".

Fælles Mål:

- Fortolkning (efter 4. klasse)/ Oplevelse og indlevelse/ Eleven kan dramatisere litteratur og andre æstetiske tekster gennem oplæsning og tegning

- *Kommunikation (efter 4. klasse)/ Krop og drama/ Eleven kan dramatisere tekster og temaer sammen med andre*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udarbejde dramatiske, dokumentariske og interaktive produkter*

Børnearbejde

Læs Teidos og Fatoumatas historier i LæseRaketten og på hjemmesiden under temaet "Burkina Fasos børn", og læs om børnearbejde i Burkina Faso: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/boernearbejde-i-burkina-faso/>

Diskutér derefter, om det er okay, at børn arbejder? Kender I nogen børn, der arbejder? Kan man kalde det børnearbejde, når børn i Danmark har et fritidsarbejde eller pligter hjemme? Under temaet "Børnearbejde" findes der tekster og opgaver om børnearbejde og børns rettigheder.

Ordsprog

På hjemmesiden under "Kultur og tradition" kan eleverne læse ordsprog fra Burkina Faso og sammenligne dem med danske ordsprog med samme (eller næsten samme) betydning (<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/burkinske-ordsprog/>). Prøv at læse ordsprogene højt for klassen. Lad eleverne diskutere to og to eller i små grupper og komme med deres bud på, hvad de enkelte ordsprogs-par betyder. Saml op i fællesskab.

- *Fortolkning (efter 4. klasse) /Fortolkning / Eleven kan forklare sin tekstforståelse*
- *Kommunikation (efter 9. klasse) /Sproglig bevidsthed / Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog*

Dilemma-eventyr

I Vestafrika har man en særlig fortælletradition kaldet dilemma-eventyr. Det er fortællinger, som slutter med et åbent spørgsmål uden noget klart svar. Når fortælleren slutter, begynder folk ivrigt at diskutere. Dilemmaerne har ikke noget rigtigt og forkert svar – det er selve diskussionen, som er formålet. Læs dilemma-eventyret "Fire mænd i Abidjan" højt for eleverne (fra pdf'en på <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/dilemma-eventyr/>), og lad bagefter eleverne diskutere det afsluttende spørgsmål. Det er vigtigt, at de forstår, at de ikke skal komme med et rigtigt svar, men blot høre hinandens meninger.

Hvis du er interesseret i at arbejde videre med dilemma-eventyr, findes der en hel bog med eventyr samlet i forskellige afrikanske lande: "Regnbuens fange: 50 dilemma-eventyr fra Afrika".

- *Fortolkning (efter 2. klasse) /Vurdering/ Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten*
- *Fortolkning (efter 4. klasse)/ Oplevelse og indlevelse/ Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers*
- *Kommunikation (efter 4. klasse) /Dialog / Eleven kan lytte aktivt til andre og følge op med spørgsmål og respons*

Arbejd med formidling via SkoleTubes værktøjer

På hjemmesiden findes link til en række billeder, som I frit kan benytte i egne præsentationer: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/film-og-foto-til-fri-brug/>.

Ligeledes findes der i SkoleTube en kanal med billeder og filmklip, som I kan bruge og direkte hente ind i værktøjerne i SkoleTube: <http://www.skoletube.dk/group/LseRakettenBurkinaFaso> og en kanal med produktioner, der kan remixes: <http://www.skoletube.dk/group/BurkinaFasoRemix>

- **Lav en tegneserie**
Pixton er et tegneserieværksted, der både kan bruges til at lave de traditionelle streger på en række, men som også kan håndtere større fortællinger og bruges til at lave en komplet tegneserie. Man kan også arbejde med ét enkelt billede, hvorved tegneserieværktøjet kan bruges som et anderledes plakatværktøj.
- **Lav din egen film**
MovieCut er et medieværktøj, hvor I kan arbejde med lyd, billeder og filmklip – og klippe det sammen til korte film og billedfortællinger. I MovieCut ligger en række filmklip og billeder af børnene fra LæseRaketten lige til at trække ind og arbejde med.
- **Arbejd med præsentation**
Slidemaker er et brugervenligt præsentationsprogram. Det er meget enkelt opbygget, sådan at selv mindre elever også kan være med. Brug ressourcesamlingen, hvor I får adgang til en række billeder af børnene fra LæseRaketten samt billeder fra Burkina Faso.
- **Formidling i kronologisk orden**
Tiki Toki er et online tidslinje-program, der kan bruges til at bygge et stillads af viden og informationer op i kronologisk orden. Vi har lavet en tidslinje over Burkina Fasos historie, som I kan tage udgangspunkt i og tilføje flere punkter. I kan også lave jeres helt egen, hvor I formidler andre aspekter af jeres arbejde med LæseRaketten og Burkina Faso.
- **Arbejd med storytelling**
Med programmet GoAnimate kan I lave levende fortællinger med tegneseriefigurer. GoAnimate er et enkelt animationsværktøj, som inviterer eleverne til at skrive replikker eller optage deres egne stemmer.

Fælles Mål relateret til formidling:

- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Planlægning/ Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med andre*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udarbejde dramatiske, dokumentariske og interaktive produkter*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Præsentation og evaluering/ Eleven kan fremlægge sit produkt for andre*

Nyheder fra Burkina Faso

Omdan klassen til en nyhedsstation, der skal fortælle om Burkina Faso. Eleverne kan tildeles hvert deres ansvarsområde (nyheder, vejret, sport, kultur, økonomi mv.), som de skal researche og skrive om.

Fælles Mål relateret til formidling:

- *Fremstilling (efter 4. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimenterende*
- *Fremstilling (efter 4. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udarbejde multimodale æstetiske og faglige tekster*
- *Fremstilling (efter 4. klasse)/Præsentation og evaluering/ Eleven kan vurdere produktets kvalitet, formål, struktur og layout*

- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Planlægning/ Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med andre*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Planlægning/ Eleven har viden om fremstillingsprocessen*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Fremstilling/ Eleven kan udarbejde dramatiske, dokumentariske og interaktive produkter*
- *Fremstilling (efter 6. klasse)/ Præsentation og evaluering/ Eleven kan fremlægge sit produkt for andre*

Opgaveforslag til de kreative fag

Nedenstående opgaver er alle relateret til temaet "Vær kreativ". På hjemmesiden finder du vejledninger og videoer, der gør det nemt at integrere arbejdet med Hele Verden i Skole i fagene billedkunst og håndværk og design.

Lav en burkinsk halskæde

Under temaet "Vær Kreativ" kan I se, hvordan I kan lave en burkinsk halskæde:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/smykker/>

Opskriften er inspireret af smykker, som burkinske kvinder går med. Der findes en video og en vejledning til, hvordan I gør.

Fælles Mål:

- *Håndværk og design/ Arbejdsformer/ Eleven kan læse og arbejde håndværksmæssigt efter instruktioner*
- *Håndværk og design/Design/Produktrealisering/ Eleven kan fremstille egne enkle produkter efter oplæg*

Tegn hverdagsbilleder eller bliv skiltemaler

I Burkina Faso er der tradition for at male. Der males billeder af folks hverdag og fine skilte til deres butikker. Under siden med malerier (<http://heleverdeniskole.dk/gallery/malerier/>), kan du se billeder af burkinske hverdagsmalerier og skilte. Lad eleverne male deres egne hverdagsmalerier eller et skilt til en butik.

Skiltemaler: I Ouagadougous byliv og på markederne ser man håndmalede skilte. De viser, hvad butikkerne sælger. Tal med eleverne om udviklingen af butiksliv før og nu. I Danmark har vi i dag supermarkeder. Tidligere gik man i højere grad i specialbutikker. I Burkina Faso handler de fleste mennesker ind på markeder.

I vejledningen kan du se, hvordan I kan lave en mini-by af skrald i klassen, hvor I maler skilte til huse og butikker.

Hverdagsbilleder: Burkinerne maler scener fra deres hverdag. Hvert billede fortæller mange historier. Se billederne og tal om, hvad de fortæller om livet i Burkina Faso. Lad eleverne male deres eget hverdagsbillede. De kan male et billede om deres egen hverdag eller et om livet i Burkina Faso.

Fælles mål:

- (Efter 5. klassesetrin) Billedkunst/ Billedfremstilling/Tegning og grafik /Eleven kan tegne helheder og detaljer ud fra iagttagelser
- (Efter 5. klassesetrin) Billedkunst/ Billedfremstilling/Maleri og collage/Eleven kan anvende farvernes virkemidler til at skabe en bestemt stemning
- (Efter 5. klassesetrin) Billedkunst/ Billedanalyse/ Billedfunktion/ Eleven kan analysere billeders funktion i en given kontekst

Lav et lerhus med grafiske mønstre

I områder hvor lobi-folket bor, kan man se lerhuse, der er smukt dekoreret med grafiske mønstre. Tal om lobi-folkets skikke, og se billeder af deres huse. Følg vejledningen, og lad eleverne lave deres egne lerhuse, som de dekorerer med mønstre:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/lerhuse-med-monstre/>

Fælles mål

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassesetrin) Håndværk og design/ Håndværk – materialer/Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk.

Lav traditionelle masker

I Burkina Faso har masken en helt særlig betydning. Masken bruges til maskedans. Danserne fortæller en historie, som tilskuerne skal fortolke. Maskerne bruges også til pynt. De ser forskellige ud, alt efter hvilket folk de tilhører.

På hjemmesiden findes skabeloner til fire forskellige masker samt en vejledning til, hvordan I gør:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/traditionelle-masker/>

Kopier skabelonerne, og forstør dem til A3, så de er nemmere at arbejde med. Maskerne i vejledningen er lavet i karton. I kan også lave dem i træ eller gips.

Se videoen om maskedans: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/masker-og-maskedans/>.

Snak med eleverne om, hvad danseren mon vil vise sine tilskuere? Del klassen op i grupper. Lad hver gruppe lave en maskedans, som de kan vise for resten af klassen. Tal om, hvilke budskaber elevernes danse har.

Fælles mål:

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassesetrin) Håndværk og design/ Arbejdsformer/ Eleven kan læse og arbejde håndværksmæssigt efter instruktioner
- (Efter 4. 5. 6. 7. klassesetrin) Håndværk og design/Design/Produktrealisering/ Eleven kan fremstille egne enkle produkter efter oplæg

Mal mønstre eller design selv

I Burkina Faso bruges tekstiler til at udtrykke budskaber. Motiverne på stoffet fortæller en historie. Se billedalbummet med tekstiler fra Burkina Faso: <http://heleverdeniskole.dk/gallery/tekstiler-og-monstre/>

Print mønstrene og lad eleverne farvelægge deres eget tekstil. Eleverne kan også designe deres eget tekstilmønster, som kan males på papir eller stof. Tal om elevernes designs: Hvilket budskab ønsker de at sende?

Fælles mål:

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Produktrealisering/Eleven kan fremstille produkter efter egne idéer

Lav en fetich i ler eller trylledej

Lobi-folket laver feticher. En fetich kan skabe forbindelse til forfædrene. Fetichen bruges også til at løse konflikter. Tal med eleverne om animisme og fetichens funktion. Følg vejledningen, og lad eleverne lave deres egen fetich: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fetich-figuren-som-sikrer-fred/>

Fælles mål:

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Håndværk – materialer/Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk.

Bæredygtighed og genbrug

Klimaforandringer, et truet miljø og større ulighed i verden udfordrer dagens designere til at udvikle nye innovative produkter og tænke bæredygtighed ind i produktet allerede fra de første idéer. En af strategierne inden for bæredygtighed er fokus på genbrug og re-design. Følgende opgaver handler om at lave ting af genbrugsmaterialer. Snak indledningsvis med eleverne om sammenhængen mellem bæredygtighed og genbrug, og om hvordan affald kan være en ressource:

<https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/affald-er-en-ressource/>

Giv dit tøj nyt liv

Meget af det tøj, vi går i, er lavet af bomuld. Tal med eleverne om bomuld, hvordan det dyrkes, og hvordan det bliver til tøj: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/bomuld-det-hvide-guld/>

Lad efterfølgende eleverne re-designe deres egen T-shirt. Se videoen og følg vejledningen til, hvordan en gammel T-shirt får nyt liv: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/giv-dit-toj-nyt-liv/>

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Idéafprøvning/ Eleven har viden om afprøvning af materialer og teknikker
- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Produktrealisering/Eleven kan fremstille produkter efter egne idéer

Lav din egen hånddukke

Burkinske børn laver selv meget af deres legetøj. Se videoen, der viser, hvordan eleverne kan gøre en gammel strømpe levende: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/en-gammel-strompe-bliver-levende/>

- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Teknikker/ Eleven har viden om grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer ud fra hensigten med produktet
- (Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/ Idéafprøvning/ Eleven kan afprøve ideer i forhold til produktets form og funktion

Byg din egen bil ud af skrald

Burkinske børn laver selv meget af deres legetøj. Ofte laves det ud af skrald. Saml skrald i klassen: Kasser, æsker, låg fra glas, flasker og dåser. Se videoen, følg vejledningen og lad eleverne lave deres egen legetøjsbil af skrald: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/legetoj-af-skrald/>. Mål og materialer afhænger kun af fantasien.

Fælles mål:

- *(Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/Design/Idéafprøvning / Eleven kan afprøve materialer og teknikker i konkrete sammenhænge*
- *(Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/Design/Idéafprøvning/ Eleven har viden om afprøvning af materialer og teknikker*
- *(Efter 4. 5. 6. 7. klassetrin) Håndværk og design/Design/Produktrealisering/ Eleven kan fremstille produkter efter egne idéer*

Der kan være farlige kemikalier i noget affald. Vær opmærksom på, hvilken slags skrald I bruger.

Opgaveforslag til Historie

Under temaet "Historie og samtid" får dine elever et indblik i Burkina Fasos historie og dens betydning for det burkinske samfund i dag. Samtidig giver det eleverne mulighed for at reflektere over deres egen historie og de forskellige vilkår, mennesker rundt omkring i verden lever under. Det er vigtige skridt på vejen mod opnåelsen af interkulturelle kompetencer.

Få overblik over historien

Lad dine elever læse om Burkina Fasos historie på hjemmesiden. Se tidslinjen, og få et overblik over Burkina Fasos historiske udvikling.

Snak med eleverne om begreber som kolonisering og demokrati. Lad dem ud fra teksterne tale om, hvilke forskelle der er på Danmark og Burkina Fasos historie.

Præsentation af Burkina Fasos historie

Lad eleverne gå sammen i grupper og lave en præsentation af den historiske udvikling i Burkina Faso eller af en specifik historisk periode.

- Eleverne kan vælge en historisk periode eller et element i historien, som de søger yderligere information om.
- Eleverne kan præsentere deres valgte periode/emne for resten af klassen med en PowerPoint-præsentation, en planche, en tegning eller andet.
- Hvis grupperne vælger forskellige historiske perioder, kan deres præsentationer hænges op i klassen – på den måde skaber klassen sammen en historisk tidslinje, der viser udviklingen i Burkina Faso. Hvis I allerede har en tidslinje over Danmarkshistorien, kan I hænge den burkinske tidslinje op parallelt, så man kan sammenligne kronologien.
- Brug det online tidslinjeprogram Tiki Toki. Programmet kan bruges til at bygge en interaktiv tidslinje. I kan også bygge videre på tidslinjen om Burkina Fasos historie her fra hjemmesiden. Find tidslinjen, som kan remixes i SkoleTube:
<http://www.skoletube.dk/group/BurkinaFasoRemix>

Fælles Mål:

- *Historiebrug (efter 4. klassetrin)/ historiske scenarier / Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier.*
- *Historiebrug (efter 6. klassetrin)/ historiske scenarier/ Eleven har viden om elementer, der indgår i historiske scenarier.*
- *Kronologi og sammenhæng (efter 4. klassetrin)/kronologi, Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden.*
- *Kronologi og sammenhæng (efter 6. klassetrin)/ Kronologi, brud og kontinuitet / Eleven har viden om historiske perioders tidsmæssige placering*

Burkina Fasos flag og nationalsang

Lad eleverne læse om Burkina Fasos flag og nationalsang:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/flag-og-nationalsang/>

- Tegn det burkinske og det danske flag.
- Hvordan er flaget og nationalsangen en del af et lands historie? Tal også om det danske flags navn, historie og alder.
- Hvorfor bliver flag og nationalsang vigtige for folk? Hvornår bruges flaget i Danmark? (Sport, fødselsdage osv.)

Fælles mål:

- *Historiebrug (efter 4. klassetrin)/ Historiske scenarier/ Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier*
- *Historiebrug (efter 6. klassetrin)/ Eleven kan opstille historiske scenarier for at få indsigt i samfundsforhold i fortiden?*

Tidlig historie og arkæologiske fund

Meget af Burkina Fasos tidlige historie er mundtligt overleveret og derfor ikke nedskrevet. Viden om denne del af historien baseres på informationer fra fortællinger og arkæologiske fund.

- Tal med eleverne om Burkina Fasos tidlige historie og om, hvilken rolle mundtlige fortællinger spiller for vores historiske viden.
- Tal om arkæologiske fund. Hvorfor er de vigtige, og hvad kan de fortælle os om fortiden?
- I kan også sammenligne med arkæologiske fund fra tidlig dansk historie.
- Tegn arkæologiske fund som f.eks. solvogner eller guldhornene.

Fælles mål:

- *Kildearbejde (efter 4. klassetrin)/ historiske spor / Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden*
- *Kildearbejde (efter 6. klassetrin)/ Kildeanalyse/ Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger*

Kolonisering

Frankrig har som kolonimagt haft stor indflydelse i Burkina Faso. Snak med eleverne om, hvad kolonisering betyder? Følgende spørgsmål kan diskuteres:

- Hvilke store kolonimagter har der været i verden? Hvorfor har landene haft kolonier?
- Hvad har det betydet for de folk, der er blevet koloniseret?
- Hvilke kolonier har Danmark haft?
- Findes der stadig kolonier i dag?

Fælles Mål:

- *Kronologi og sammenhæng (efter 6. klassetrin) /Det lokale, regionale og globale/ Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden*

Forståelse af demokrati

Burkina Faso har netop afholdt deres første retfærdige demokratiske valg. Det er sket efter en lang periode præget af militærkup. Lad eleverne skrive ned, hvad de forbinder med begrebet "demokrati". Diskutér efterfølgende begrebet i klassen. I kan for eksempel diskutere:

- Hvad er demokrati?
- Hvad karakteriserer hhv. et demokratisk og et udemokratisk samfund?
- Hvad betyder ligestilling for et demokrati?
- Hvad er en demokratisk skole?
- Hvad betyder det, at eleverne har mulighed for indflydelse i undervisningen?
- Hvis andre bliver behandlet uretfærdigt, hvilke muligheder har eleverne så for at gøre noget ved det?
- Hvorfor er det vigtigt at bruge sin demokratiske ret?

Læs historierne om Anna og Hamidou, som begge har holdninger til demokrati.

Fælles Mål:

- *Historiebrug (efter 6. klassetrin) /historiske scenarier /Eleven har viden om elementer, der indgår i historiske scenarie*
- *Historiebrug (Efter 9. klassetrin) /Konstruktion og historiske fortællinger/ Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger*

Opgaveforslag til madkundskab

Lav mad fra Burkina Faso

Under temaet "Værd at vide" kan du læse om mad i Burkina Faso og finde madopskrifter på typiske retter, som kan laves i klassen: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>

Ved at lære om mad i Burkina Faso oplever eleverne en dybere forståelse af den burkinske kultur og hverdag. De vil få forståelse for, at folk i andre lande spiser andre ting, end vi gør i Danmark, og at der er forskel på, hvilke produkter der er adgang til i forskellige dele af verden. Arbejdet med Hele Verden i Skole i madkundskab lægger op til en snak om, hvad eleverne spiser derhjemme. Ved hjælp af madopskrifterne, der er tilgængelige på hjemmesiden, får eleverne mulighed for selv at lave retterne og "smage" på Burkina Faso.

Fælles Mål:

- *Madlavning/Madlavningens mål og struktur / Eleven kan lave mad efter en opskrift*
- *Måltid og madkultur/Måltidskultur/ Eleven kan præsentere eksemplariske måltider fra forskellige kulturer*

Afgrøder i Burkina Faso

Fatoumata fra LæseRaketten hjælper til i marken. Hele landsbyen lever af landbrug. De dyrker blandt andet majs og hirse, som bruges til at lave grød, der er grundstenen i de fleste burkineres mad. Læs om de forskellige afgrøder (<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fatoumata-og-markerne/>) og prøv selv at lave hirse og/eller majsgrød: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>

Madspild

Læs om madspild og om, hvad eleverne kan gøre for at mindske madspild: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/madspild/>

Tal med eleverne om, hvordan man kan undgå madspild. Find yderligere inspiration til at arbejde med madspild på <http://mindthetrash.dk/forloeb-6/>, eller lav jeres egen formidling af madspild: <http://www.stopmadspild.dk/>

Fælles Mål:

- *Fødevarebevidsthed/Bæredygtighed og miljø / Eleven kan vurdere miljømæssige konsekvenser af madhåndtering*
- *Fødevarebevidsthed/Bæredygtighed og miljø / Eleven har viden om betydningen af madhåndtering for bæredygtighed og miljø*

Klimavenlig kost

Verden bliver stadig mere påvirket af klimaforandringer. Lad eleverne reflektere over, hvordan vi lever, og hvordan vi kan gøre vores livsstil mere klimavenlig. Der er flere ting, man kan tænke på, når man skal vurdere, om mad er klimavenlig – blandt andet transport af fødevarer, produktion og tilberedning.

Tal med klassen om følgende spørgsmål, eller lad eleverne diskutere i grupper:

- Hvordan påvirker vores daglige madvaner det globale klima?
- Hvad betyder øget velstand for vores madkultur?
- Hvordan lever eleverne til dagligt, og tænker de over, hvilke fødevarer de benytter sig af?
- Hvordan har transport, produktion og tilberedning af mad betydning for klimaet?

Fælles Mål:

- *Fødevarerbevidsthed/Bæredygtighed og miljø /Eleven kan vurdere miljømæssige konsekvenser af madhåndtering*
- *Fødevarerbevidsthed/Bæredygtighed og miljø /Eleven har viden om betydningen af madhåndtering for bæredygtighed og miljø*

Udledning af CO₂ i madlavningen

Af nedenstående skema fremgår det, at oksekød og lammekød er de største CO₂-udledere.

Kødtype	Kg CO ₂ pr kg kød
Oksekød	19,4
Fåre/lamme/gedekød	17,4
Kyllingekød/fjerkræ	3,7
Svinekød	3,6
Fisk (fersk) fra f.eks. dambrug	1,8
Sojabønner	0,6
Grøntsager (gennemsnit)	0,3

Lad eleverne udregne, hvor meget CO₂ de udleder ved forskellige måltider:

- Hvorfor kan det være et problem at udlede CO₂?
- Hvilke konsekvenser har det for jorden, hvis der udledes meget CO₂?
- Hvor meget CO₂ udleder du, hvis I er to mennesker, der spiser oksekød med grøntsager?
- Hvor meget CO₂ udleder du, hvis I er 10 mennesker, der spiser kylling med soyabønner og grøntsager til? Hvis soyabønner og grøntsager vejer det samme per måltid som kødet?
- Hvad spiste eleverne til aftensmad dagen før, og hvor stor var deres udledning af CO₂?
- Diskuter med eleverne, hvordan de kan spise mere miljøvenligt, og hvad de mener om at tænke på miljøet, når man laver mad?

Fælles Mål:

- *Fødevarerbevidsthed/Bæredygtighed og miljø /Eleven kan vurdere miljømæssige konsekvenser af madhåndtering*

- *Fødevarebevidsthed/Bæredygtighed og miljø /Eleven har viden om betydningen af madhåndtering for bæredygtighed og miljø*

Opgaveforslag til natur og teknologi

Under temaet "Klima og natur" og "Dyr" kan dine elever lære om naturen, dyrene og de klimamæssige forhold i Burkina Faso. I materialet findes oplysninger om landskabet, dyrene, vejret og om landets undergrund. Materialet lægger op til, at dine elever lærer, hvordan vi mennesker påvirker naturen.

Lær om Burkina Fasos dyr

Del klassen op i små grupper. Hver gruppe vælger et dyr fra Burkina Faso, de kunne tænke sig at arbejde med. Giv dem spørgsmålene, og lad dem lave en kort præsentation af svarene, der skal præsenteres for klassen:

- Hvor lever dyret?
- Hvilken type dyr er det?
- Hvor stort bliver dyret, og hvad vejer det?
- Hvad spiser dyret?
- Hvilke særlige kendetegn har dyret?
- Kom gerne selv på flere.

Mal evt. i fællesskab et stort billede af et landskab med ørken, stepper, floder og marker, og placér de forskellige dyr dér, hvor de lever.

Fælles Mål:

- *Undersøgelse (efter 2. klasse) /Organismer /Eleven viden om dyr, planter og svampe*
- *Undersøgelse (efter 4. klasse) /Organismer/Eleven har viden om navne og enkel klassifikation af dyr, planter og svampe*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Naturområder/Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på jorden*

Den dag vi bar vand

Mange mennesker i verden har ikke rindende vand i deres huse. De må hente vand i en brønd eller ved en flod. Det er ofte børnene i familien, der henter vand. Nogle børn går rigtig langt hver dag for at hente vand. Måske har I læst om Fatoumata, som henter vand i den gule dunk i vandløbet, som ligger én kilometer fra landsbyen.

- Lad os forestille os, at der er 2 km fra jeres hus til det sted, hvor I henter vand. I skal hente vand 3 gange om dagen. Hvor mange km går I om dagen? Der kan være 10 liter vand i jeres spand. Hvor mange liter vand henter I om dagen? Gæt på, hvor lang tid I skal bruge pr. dag.
- Diskutér i klassen, om I har hentet nok vand til en families forbrug i f.eks. Burkina Faso eller Danmark (Danmark 210 liter vand, Burkina Faso ? liter vand).

- Øv jer i at gå med en spand med vand på hovedet – Fatoumata bærer mellem 10 og 20 liter vand i sin dunk. I skal nok øve jer med en mindre mængde vand (gode råd: udendørs, regnslag eller skiftetøj).
- Del klassen op i fire grupper, og opmål 500 meter f.eks. på en fodboldbane. Lad eleverne gå en "vandstafet," indtil de har båret nok vand og gået nok km i forhold til de resultater, de fik i de første opgaver.

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 2. klasse)/Teknologi og ressourcer i hverdagen/Eleven har viden om ressourcer fra hverdagen*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*

Hvad dyrker de i Burkina Faso?

Næsten 90 % af befolkningen i Burkina Faso bor på landet. De lever af det, de producerer på markerne og af deres dyr. Kig på følgende side sammen med eleverne. Den fortæller, hvilke afgrøder de dyrker i pigen Fatoumatas landsby:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fatoumata-og-markerne/>

- Snak med klassen, om de kender afgrøderne. Findes de også i Danmark?
- Lad eleverne vælge en af afgrøderne. De kan lave en tegning og skrive en lille tekst til.
- Hvis det passer, kan I også tale om danske marker med korn (rug, byg, hvede og havre f.eks.).
- Tal med klassen om, hvilke måltider de kender, som kan laves med afgrøderne.
- Lav et burkinsk måltid, hvor en af afgrøderne indgår, f.eks. nationalretten tô. I kan finde ideer her: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 2. klasse)/Perspektivering i naturfag/Eleven har viden og natur og teknologi i det nære*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Naturområder /Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på jorden*

Sammenligning af geografiske forhold

Læs om Burkina Fasos landskab og om vejret i Burkina Faso, og sammenlign med Danmark.

- Hvilke forskelle er der på Danmark og Burkina Faso?
- Hvordan kan man bruge geografiske forhold til at beskrive et land?

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*

Klassediskussion om klimaforandringer

I Burkina Faso kan klimaforandringerne mærkes. Regnen udebliver, og vand er blevet en mangelvare: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/vandmangel-og-traeplantning/>

Tal med eleverne om følgende:

- Tænker eleverne over deres eget klimafodspor i hverdagen?
- Kan vi selv være med til at gøre en forskel?
- Snakker de om klimaforandringer med deres forældre?
- Gøres der nok for at reducere CO₂ -udslippet?
- Har industrilandene et ansvar over for de udviklingslande, der er påvirkede af klimaforandringerne? Hvorfor/hvorfor ikke?

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/Eleven kan sammenholde naturkatastrofer til menneskers levevilkår*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/ Perspektivering i naturfag/ Eleven har viden om enkle principper for bæredygtighed*

CO₂-forbrug i Danmark og Burkina Faso

På nedenstående link finder du tal for blandt andet Danmarks og Burkina Fasos CO₂-forbrug:

<http://www.globalis.dk/Lande/Burkina-Faso/%28show%29/indicators/%28country2%29/203#undefined>

- Tal om hvorfor Danmarks CO₂ -forbrug er markant højere end Burkina Fasos (i gennemsnit udleder en dansker 60 gange så meget CO₂ som en burkiner). Lad eleverne komme med deres bud på hvorfor.
- Tal med eleverne om, hvordan vores høje levestandard påvirker vores CO₂ -forbrug, og at den lavere levestandard i Burkina Faso og mindre adgang til teknik medfører et lavere CO₂ -forbrug.
- Snak med eleverne om, hvordan CO₂ og verdens øgede CO₂-forbrug er med til at skabe klimaforandringer. Tal om, hvorfor verdens CO₂-forbrug er øget markant gennem de sidste mange år.

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/Eleven kan sammenholde naturkatastrofer til menneskers levevilkår*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/ Perspektivering i naturfag/ Eleven har viden om enkle principper for bæredygtighed*

Klima og vejr indflydelse på, hvor vi kan bo

Læs om vandmangel i Burkina Faso. Tal med eleverne om, hvordan klima og miljø afgør vores mulighed for at bo i et område. I kan for eksempel tale om, hvordan adgangen til rent drikkevand er afgørende for, om man kan bo i et område.

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/Eleven kan sammenholde naturkatastrofer til menneskers levevilkår*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/ Perspektivering i naturfag/ Eleven har viden om enkle principper for bæredygtighed*

Klimaforandringer og naturkatastrofer

Lad eleverne læse om vandmangel i Burkina Faso. Snak om, hvordan det påvirker menneskers levevilkår i et område, når der for eksempel er mangel på vand.

Diskuter klimaforandringer i klassen. I kan eksempelvis tage udgangspunkt i nedenstående spørgsmål:

- Hvad kender eleverne til klimaforandringer? Rammer de Danmark?
- Kan vi selv være med til at gøre en forskel?
- Har rige lande et ansvar i forhold til fattige lande, der er påvirkede af klimaforandringerne? Hvorfor/hvorfor ikke?

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/Eleven kan sammenholde naturkatastrofer til menneskers levevilkår*

Agent Footprint

Arbejd med klima, klimaforandringer og elevernes egne klimafodspor. Agent Footprint er IBIS' klimaportal til folkeskolen. Den findes på www.agentfootprint.dk. Materialet henvender sig til mellemtrinnet og overbygningen. På siden kan eleverne undersøge deres eget klimafodspor, og de kan rejse jorden rundt og få viden om mennesker, dyr og klima. Du vil under Agent Footprint kunne finde opgaver til dine elever.

Se værdien i affald

Læs om affald som ressource: <https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/affald-er-en-ressource/>
Snak om, hvordan vi kan være med til at gøre verden mere bæredygtig, når vi genanvender vores affald. På siden finder I inspiration til, hvad eleverne selv kan gøre – se om eleverne kan komme med flere eksempler.

På Miljø- og Fødevarerministeriets undervisningsside "Mind the Trash" kan I finde undervisningsforløb omkring affald: <http://mindthetrash.dk/forsideforloeb/>

Lær om genbrug

I Burkina Faso laves der meget legetøj af genbrugsmaterialer. Snak med eleverne om genbrug. Bed eleverne medbringe forskelligt emballage og affald. Det kunne være papkasser, dåser, plastikflasker, låg fra glas, aviser. På hjemmesiden under "Vær kreativ" finder du en video og guide til, hvordan I kan lave jeres eget legetøj af skrald.

Du kan læse mere om skrald og genbrug i Danmark på www.vestfor.dk. På www.affald.dk kan du finde et trininddelt materiale, du kan anvende i din undervisning.

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/ Perspektivering i naturfag/ Eleven har viden om enkle principper for bæredygtighed.*

Ansvarlig produktion

I Burkina Faso produceres der meget bomuld. Læs om bomuld, hvordan bomuld bliver til tøj, og hvordan tøjproduktion forurener.: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/bomuld-det-hvide-guld/>

Snak med eleverne om, hvordan man kan sikre en mere bæredygtig produktion, og hvad virksomheder og privatpersoner selv kan gøre for at sikre en bæredygtig produktion:

<https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/ansvarlig-produktion/>

Verdensmål for bæredygtig udvikling

Verdens ledere har vedtaget 17 mål, der skal sikre en bæredygtig udvikling i verden:

<http://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/>. Snak med eleverne om verdensmålene og om, hvorfor det er vigtigt med en global aftale, hvis verden skal udvikle sig i en bæredygtig retning. Der findes også et helt særskilt undervisningsmateriale til verdensmålene på hjemmesiden.

Fælles Mål:

- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres*
- *Perspektivering (efter 4. klasse)/Sundhed og levevilkår/Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden*
- *Perspektivering (efter 6. klasse)/ Perspektivering i naturfag/ Eleven har viden om enkle principper for bæredygtighed*

Hvad betyder bæredygtighed egentlig?

Bæredygtighed handler om, hvordan vi kan passe på jorden, så den ikke tager skade af den måde, vi lever på. Læs om bæredygtighed: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/hvad-betyder-baeredygtighed/>

Tal med eleverne om, hvad de forstår ved bæredygtighed. Tal også om, hvad man selv kan gøre.

Rejs med til Burkina Faso (indskolingen)

Dette temaforløb tager eleverne med til Burkina Faso. Eleverne kan lære de burkinske børn bedre at kende. Eleverne får også mulighed for at lære om den burkinske kultur, landets traditioner, lave burkinsk mad og fremstille forskellige kreative ting.

Forløbet kan bruges som ramme for en temauge. Du kan også udvælge enkelte elementer til brug i din undervisning. Afslut evt. forløbet med, at elevernes familier inviteres til burkinsk aften på skolen, hvor eleverne sælger deres produktioner på et marked.

En rejse til Burkina Faso

Eleverne får uddelt flybilletter til Burkina Faso (print pdf fra hjemmesiden). Stolene opstilles i rækker som i et fly, og eleverne flyver af sted mod Burkina Faso. Under flyveturen præsenteres landet – brug introduktions-PowerPoint, og vis billeder fra Burkina Faso (findes på hjemmesiden under "Til læreren").

Et møde med Burkina Fasos børn

Lad eleverne læse om Teïdo, Fatoumata og Sekouba i LæseRaketten, eller læs historierne højt for eleverne. Se herefter film og billeder relateret til de tre børn på hjemmesiden, og arbejd med opgaveforslagene til Teïdo, Fatoumata og Sekouba fra "Opgaver til LæseRakettens børn" i lærervejledningen.

Te-ritual og fortælling

I Burkina drikker man te, når der fortælles historier. Teen har stor betydning for mange folk i Burkina Faso. Brug opskriften på burkinsk te og lav et te-ritual (beskrevet i opskriften:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>.

Fortæl eleverne den korte legende om prinsesse Yennenga:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/legenden-om-prinsesse-yennenga/>, mens I drikker te.

Udvælg også en eller flere fabler og fortællinger, som læses højt for klassen:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>

Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig. Tal med eleverne om fortællingernes vigtige funktion i Burkina Faso.

Se evt. tegnefilmen "Kirikou og de vilde dyr". Den ligger online på Filmstriben og består af fire små fortællinger, der bygger på eventyr og fabler fra Vestafrika. De enkelte afsnit kan ses uafhængigt af hinanden eller som en samlet film. Filmcentralen har lavet et undervisningsmateriale til de mindste klasser (0.-2. klasse), som ligger på: <http://filmcentralen.dk/grundskolen/undervisning/kirikou-og-de-vilde-dyr#.Vpeu-P6FPMA>

Lav burkinsk mad

Se billeder af mad og madlavning i Burkina Faso: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>. Snak om, hvordan børn i Burkina Faso må hjælpe til med dyrkningen af råvarer, såvel som med selve madlavningen.

Læs om de afgrøder, de dyrker i Fatoumatas landsby:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fatoumata-og-markerne/>.

De dyrker blandt andet majs og hirse, der er grundstenen i de fleste burkineres mad. Lad eleverne tilberede majs og/eller hirsegrod.

Kreative værksteder

Lad eleverne vælge sig ind på ét af følgende kreative værksteder:

- **Smykkeværksted: Eleverne laver burkinske halskæder**
Opskriften er inspireret af smykker, som burkinske kvinder går med. Der findes en video og en vejledning til, hvordan I gør: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/smykker/>
- **Legetøjsværksted: Eleverne laver legetøj af affald og genbrugsmaterialer**
Burkinske børn laver selv meget af deres legetøj. Ofte laves det ud af skrald. Se videoen, følg vejledningen, og lad eleverne lave deres egen legetøjsbil af skrald: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/legetoj-af-skrald/>
- **Re-design tøj: Eleverne giver en T-shirt eller gamle strømper nyt liv**
Meget af det tøj, vi går i, er lavet af bomuld. Tal med eleverne om bomuld, hvordan det dyrkes, og hvordan det bliver til tøj: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/bomuld-det-hvide-guld/>
Lad eleverne re-designe deres egen T-shirt. Se videoen og følg vejledningen til, hvordan en gammel T-shirt får nyt liv: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/giv-dit-toj-nyt-liv/>
Se også videoen, der viser, hvordan eleverne kan gøre en gammel strømpe levende: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/en-gammel-strompe-bliver-levende/>
- **Maleværksted: Eleverne maler deres egne hverdagsbilleder**
I Burkina Faso er der tradition for at male. Der males billeder fra folks hverdag og fine skilte til deres butikker. Under siden med malerier (<http://heleverdeniskole.dk/gallery/malerier/>) kan du se billeder af burkinske hverdagsmalerier og skilte. Lad eleverne male deres egne hverdagsmalerier eller et skilt til en butik. I vejledningen kan du se, hvordan I kan lave en mini-by af skrald i klassen, hvor I maler skilte til huse og butikker.
- **Kulturværksted: Eleverne laver feticher, lerhuse og masker:**
 1. Lobi-folket laver feticher. En fetich kan skabe forbindelse til forfædrene. Fetichen bruges også til at løse konflikter. Tal med eleverne om animisme og fetichens funktion.

Følg vejledningen og lad eleverne lave deres egen fetich:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fetich-figuren-som-sikrer-fred/>

2. Masker har en helt særlig betydning. Maskerne bruges til maskedans. Danserne fortæller en historie, som tilskuerne skal fortolke. Maskerne bruges også til pynt. De ser forskellige ud, alt efter hvilket folk de tilhører. Der findes skabeloner til fire forskellige masker samt en vejledning til, hvordan I gør:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/traditionelle-masker/>.

Se også videoen om maskedans: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/masker-og-maskedans/>.

Snak med eleverne om, hvad danseren mon vil vise sine tilskuere? Del klassen op i grupper. Lad hver gruppe lave en maskedans, som de kan vise for resten af klassen. Tal om, hvilke budskaber, elevernes danse har.

3. I områder, hvor lobi-folket bor, kan man se lerhuse, der er smukt dekoreret med grafiske mønstre. Tal om lobi-folkets skikke, og se billeder af deres huse. Følg vejledningen, og lad eleverne lave deres egne lerhuse, som de dekorerer med mønstre: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/lerhuse-med-monstre/>

Burkinsk marked

Lav en udstilling eller et marked, hvor I fremviser (evt. sælger) klassens produktioner fra de kreative værksteder. I kan også invitere klassens forældre til en burkinsk aften, hvor de går på marked og får serveret burkinsk mad. Historiefortællinger kan også indgå i programmet. Lad eleverne lave skilte til markedets butikker: <http://heleverdeniskole.dk/gallery/malerier/>

Dyk ned i Burkina Fasos fortælletradition (melletrinnet)

I dette temaforløb bliver eleverne kloge på den burkinske fortælletradition. Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Man kan lære meget af fortællingerne. De kan handle om dyr eller ånder. De kan være sjove eller drabelige. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig. Fortællingerne er med til at binde fortid og nutid sammen.

Bliv klog på Burkina Fasos børn og fortælletradition

Introducer landet Burkina Faso for eleverne. Brug introduktions-PowerPoint, og vis billeder fra Burkina Faso (findes på hjemmesiden under "Til læreren").

Lad efterfølgende eleverne læse om Djumansi og Sekouba i LæseRaketten, eller læs historierne højt for eleverne. Lad eleverne se film og billeder med de to børn på hjemmesiden:

<http://heleverdeniskole.dk/burkinafasosboern/>.

Dyk ned i temaet "Kultur og tradition": <http://heleverdeniskole.dk/kultur-og-traditioner-i-burkina-faso/> og snak om de forskellige elementer:

- **Dilemma-eventyr:** I Vestafrika har man en særlig fortælletradition kaldet dilemma-eventyr. Det er fortællinger, som slutter med et åbent spørgsmål uden noget klart svar. Når fortælleren slutter, begynder folk ivrigt at diskutere. Dilemmaerne har ikke noget rigtigt og forkert svar – det er selve diskussionen, som er formålet. Læs dilemma-eventyret "Fire mænd i Abidjan" højt for eleverne (fra pdf'en på <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/dilemma-eventyr/>), og lad bagefter eleverne diskutere det afsluttende spørgsmål. Det er vigtigt, at de forstår, at de ikke skal komme med et rigtigt svar, men blot høre hinandens meninger.
- **Ordsprog:** Læs ordsprogene fra Burkina Faso, som er stillet op sammen med danske ordsprog med samme (eller næsten samme) betydning: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/burkinske-ordsprog/>.
- **Griot-familier:** Snak om, hvilken betydning de har i Burkina Faso. Drag evt. paralleller til den nordiske skjaldetradition i vikingetiden og middelalderen.

Te-ritual og fortælling

I Burkina drikker man te, når der fortælles historier. Teen er et fast aftenritual for mange folk i Burkina Faso. Brug opskriften på burkinsk te og lav et te-ritual (beskrevet i opskriften:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>.

Fortæl eleverne den korte legende om prinsesse Yennenga, mens I drikker te:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/legenden-om-prinsesse-yennenga/>.

Udvælg også en eller flere fabler, som læses højt for klassen – lad evt. forskellige elever læse højt: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>

Tal med eleverne om fortællingernes vigtige funktion i Burkina Faso. Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig.

Tegnefilmen "Kirikou og de vilde dyr" ligger online på Filmstriben og består af fire små fortællinger, der bygger på eventyr og fabler fra Vestafrika. De enkelte afsnit kan ses uafhængigt af hinanden eller som en samlet film. Selvom filmen er henvendt til børn i indskoling, kan hele eller dele heraf bruges til at give et indtryk af den vestafrikanske fortælletradition.

Skab jeres egne fortællinger, fabler, dilemmaeventyr og/eller ordsprog

Læs om fabler, fortællinger og dilemmaeventyr og om, hvilken betydning de har for folk i Burkina Faso: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>.

Lad eleverne skrive deres egne dilemmaeventyr eller ordsprog relateret til deres indtryk af Burkina Faso. Eller lad dem skrive deres egen fabel om et af dyrene fra Burkina Faso. Fablen skal forklare dyrets udseende eller adfærd. Eleverne kan også digte fabler ud fra et dansk fænomen. Hvorfor er græsset grønt, eller hvorfor er uglen kun fremme om natten?

De skriftlige produktioner fremstilles kreativt. Lad eksempelvis eleverne lave en tegneserie over deres fortælling. I kan bruge tegneserieprogrammet Pixton eller blot lade eleverne tegne i fri hånd. En anden mulighed er at lave fingerdukker eller sokkedukker og lave fortællingerne som små teaterstykker. Se en opskrift på sokkedukker på: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/en-gammel-strompe-bliver-levende/>

Brug evt. billederne fra Burkina Faso i jeres fremstillinger: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/film-og-foto-til-fri-brug/>

Lav masker og afslut med maskedans

Mange af Burkina Fasos folk har en traditionel maske. Maskerne er med til at fortælle en historie. De symboliserer naturens sjæl, som passer på familien og landsbyen. De bruges ved ceremonier, hvor folk danser med masker på. Det er som et teater uden snak.

På hjemmesiden findes skabeloner til fire forskellige masker samt en vejledning til, hvordan I laver jeres egne masker: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/traditionelle-masker/>

Se videoen om maskedans: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/masker-og-maskedans/>. Snak med eleverne om, hvad danseren mon vil vise sine tilskuere? Del klassen op i grupper. Lad hver gruppe lave en maskedans, som de kan vise for resten af klassen. Tal om, hvilke budskaber, elevernes danse har.

Vær med til at udbrede den burkinske fortælletradition

Præsenter klassens fortællinger og fremvis masker og maskedans for andre på skolen eller

klassens forældre. I kan også invitere en anden klasse (måske en yngre klasse) til te og fortællinger – lav et te-ritual, og læs jeres fortællinger højt.

På vej mod en mere bæredygtig verden (melletrin)

Verdens ledere er blevet enige om 17 nye verdensmål. Verdensmålene gælder for alle lande og er verdens fælles plan for, hvordan verden udvikler sig i en mere bæredygtig retning.

Målene har fokus på, hvordan vi inden 2030 bliver fri for fattigdom og ekstrem global ulighed, hvor nogle er meget rige, og andre er meget fattige. Målene handler også om, hvordan vi får de sidste 58 millioner børn i skole, og hvordan vi sørger for, at deres lærere er dygtige nok; hvor vigtigt det er, at alle er sunde og raske, har nok at spise og rent vand at drikke, samt at alle skal kunne komme til en god læge hurtigt.

Derudover handler målene om, hvordan vi lærer at passe meget bedre på vores miljø, så både mennesker, dyr og planter kan overleve.

Lærerinstruktion til verdensmålene: http://heleverdeniskole.dk/sites/default/files/media/hvs-pdf/hvs-2015-pdf/ibis_verdenstimen_intro_til_laerere.pdf

Vis denne lille animationsfilm om verdensmålene for dine elever:
<http://heleverdeniskole.dk/verdenstimen/animationsfilm-om-verdensmalene/>.

Brug denne PowerPoint til at introducere verdensmålene:
<http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/powerpoint-verdensmalene/>

Eleverne arbejder med verdensmålene

Inddel klassen i fire grupper. Hver gruppe arbejder med et af de temaer, som verdensmålene repræsenterer:

- Fattigdom og ulighed: <http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/fattigdom-og-ulighed/>
- Sundhed og ernæring: <http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/sundhed-og-ernaering/>
- Uddannelse og en retfærdig verden: <http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/uddannelse-og-en-retfaerdig-verden/>
- Miljø og bæredygtighed: <http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/miljo-og-baeredygtighed/>

Lad eleverne præsentere deres tema og de tilhørende verdensmål for resten af klassen. Til hvert tema findes en PowerPoint, som eleverne evt. kan tage udgangspunkt i.

Tøj og bæredygtighed – re-design jeres eget tøj

Læs om Fatoumata i LæseRaketten og på hjemmesiden. Hvis du ikke allerede har introduceret Burkina Faso for eleverne, kan du med fordel introducere landet ved at bruge intro-PowerPointen: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/praesentation-af-burkina-faso/>.

Fatoumata hjælper sin familie i markerne. Her dyrker de blandt andet bomuld. Læs om bomuld og om bomuldens rejse, fra den dyrkes på marken, til den havner som tøj i butikkerne:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/bomuld-det-hvide-guld/>

Verdensmål 12 sætter fokus på ansvarligt forbrug og produktion. Hertil har IBIS i samarbejde med Miljø- og Fødevarerministeriet udviklet et materiale, hvor I blandt andet kan finde viden om genbrug og eksempler på, hvordan affald kan bruges som en ressource:

<http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/mal-12-ansvarligt-forbrug/>

Snak med eleverne om, hvordan man kan sikre en mere bæredygtig produktion, og hvad virksomheder og privatpersoner selv kan gøre for at sikre en bæredygtig produktion:

<https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/ansvarlig-produktion/>

Snak også om, hvordan genbrug kan være med til at sikre en mere bæredygtig verden. Ved at genbruge eksempelvis tøj er vi med til at sætte fokus på bæredygtigt forbrug. Lad eleverne re-designe et gammelt stykke tøj. Se videoen og følg vejledningen til, hvordan en gammel T-shirt får nyt liv: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/giv-dit-toj-nyt-liv/>

Klassen kan lave et modeshow med deres re-designede tøj, som fremvises på skolen eller for klassens forældre. Tag billeder af tøjet. Lad evt. eleverne lægge billederne på Instagram med følgende hashtags: #redesign #laeseraketten #diy (do it yourself)

Mad og bæredygtighed

Snak indledningsvis om de afgrøder, der dyrkes i Burkina Faso:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/fatoumata-og-markerne/>

Læs om og se billeder af mad og madlavning i Burkina Faso, og find madopskrifter på typiske retter, som kan laves i klassen: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/mad-og-opskrifter/>

Læs om madspild og om, hvad eleverne kan gøre for at mindske madspild:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/madspild/>.

Klassens plan

Lad klassen lave en plan for, hvordan de kan bidrage til en mere bæredygtig verden og understøtte opfyldelsen af verdensmålene. Inddel klassen i mindre grupper. Hver gruppe vælger et område, de arbejder med. Hver gruppe laver en fremstilling med idéer til, hvad klassen og dens elever kan gøre indenfor det valgte område. Præsentationerne hænges samlet op og er klassens plan for en mere bæredygtig verden.

Medieproduktioner om Burkina Faso (de ældste)

I dette temaforløb arbejder eleverne med at formidle problemstillinger relateret til Burkina Faso via forskellige medieproduktioner. Eleverne kan lave film, bruge nogle af de formidlingsværktøjer, der findes i SkoleTube, eller producere en avis. Temaforløbet tillader eleverne at fordybe sig i Burkina Faso ud fra forskellige faglige vinkler.

Lær om Burkina Faso

Lad eleverne læse historierne om børn og unge fra Burkina Faso i LæseRaketten, og lad dem gå på opdagelse på hjemmesiden. Introducér landet for eleverne ved brug af introduktions-PowerPoint (findes på hjemmesiden under "Til læreren"), og vis evt. billeder fra Burkina Faso

Fokus for formidlingen

Lad eleverne vælge en vinkel, de vil sætte fokus på i deres medieproduktioner. Idéer til fokus:

- **Skoler eller børnearbejde?**

Med dette fokus kan eleverne fordybe sig i retten til uddannelse, uddannelses betydning for børn i Burkina Faso og børn, der ikke kommer i skole, fordi de må arbejde. Lad eleverne arbejde med temaerne: Skole og hverdag (<http://heleverdeniskole.dk/skole-og-hverdag-i-burkina-faso/>), børnearbejde (<http://heleverdeniskole.dk/boernearbejde/>) samt det nye verdensmål om uddannelse (<http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/uddannelse-og-en-retfaerdig-verden/>).

- **Forbrug eller overforbrug?**

Lad eleverne sætte fokus på deres forbrug af tøj, tøjproduktion og børnearbejde. Lad eleverne arbejde med bomuld, der dyrkes i Burkina Faso (<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/bomuld-det-hvide-guld/>), børnearbejde (<http://heleverdeniskole.dk/boernearbejde/>) samt fokus på ansvarligt forbrug og produktion i de nye verdensmål (<http://heleverdeniskole.dk/bibliotek/mal-12-ansvarligt-forbrug/>).

- **Fortælling og identitet**

Sæt fokus på den burkinske fortælletradition. Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Man kan lære meget af fortællingerne. De kan handle om dyr eller ånder. De kan være sjove eller drabelige. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig. Fortællingerne er med til at binde fortid og nutid sammen: <http://heleverdeniskole.dk/kultur-og-traditioner-i-burkina-faso/> og <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>

Måske arbejder hele klassen med samme fokus og formidlingsform – måske arbejder eleverne i mindre grupper med forskellige medieproduktioner. Nedenfor følger idéer til medieproduktioner, eleverne kan kaste sig ud i.

I afsnittet om avisproduktion er beskrevet en plan for, hvordan et uge-forløb kunne se ud. Vælger I andre medieproduktioner, kan I også sagtens lade jer inspirere af forløbet beskrevet her.

I Hele Verden i Skoles bibliotek (<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/medievaerkstedet/>) kan I blandt andet finde hjælp til nyhedsformidling, og hvordan I laver et godt interview.

Lav film til en filmfestival

Lad eleverne lave en film over deres valgte tema. På hjemmesiden findes links til album med billeder, eleverne frit kan benytte: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/film-og-foto-til-fri-brug/>. Her finder I også information om SkoleTube, hvor I kan hente og arbejde med filmklip fra Burkina Faso.

I Burkina Faso er der stor tradition for at fremvise film offentligt. Der produceres en del burkinske film, og landet afholder hvert år en kendt filmfestival. Afslut elevernes filmproduktion med at lave en lille filmfestival. Elevernes film kan vises for andre elever på skolen eller for klassens forældre.

Produktioner med SkoleTubes værktøjer

Via værktøjerne i SkoleTube får eleverne mulighed for at arbejde med forskellige medieproduktioner. Eleverne kan blandt andet arbejde med billed- og videopræsentationer, storytelling og tegneserier. Der er oprettet en ressourcekanal med film og billeder, som eleverne nemt kan hente og anvende i deres produktioner.

På siderne om SkoleTube under hjemmesidens lærerindgang findes hjælpevideoer til, hvordan du kan bruge SkoleTubes værktøjer: <https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/film-og-foto-til-fri-brug/>.

Lav en avis

I elevernes avis kan der indgå forskellige formidlingsformer: Portrætter af nogle af de børn fra Burkina Faso, som eleverne har læst om, analyse af en udvalgt problemstilling, og en debatsektion hvor temaer diskuteres. Avisen kan også indeholde en tegneserie – brug evt. værktøjet Pixton i SkoleTube – eller en ”**voxpap**”, hvor eleverne interviewer andre på skolen, deres forældre eller stiller sig ned foran det lokale supermarked og spørger folk til deres valgte tema.

Følgende plan tager udgangspunkt i de faser, som eleverne kommer igennem i deres arbejde med udarbejdelse af en avis.

Plan for avis-arbejdet:

- **Profil og planlægning**

Start ugen med et oplæg om Burkina Faso, og lad eleverne klikke sig gennem hjemmesidens temaer. Derefter vælges i fællesskab profil, målgruppe og indhold for avisen om Burkina Faso.

Eleverne inddeles efterfølgende i redaktioner af max fire elever. Det kunne være nyheder, sport, underholdning, kultur eller andet. De forskellige redaktioner skal herefter blive enige om, hvilke emner og artikler der kan være interessante inden for deres redaktion, f.eks. uddannelse, fattigdom, musik, klima etc. Ideerne til artikler indskrives i en tidsplan, og så kan eleverne ellers gå i gang med at researche og finde materiale til deres artikler.

- **Fotos og fokus**

Redaktionerne researcher videre og vælger det endelige fokus, herunder vinkel og genre. Der udarbejdes dispositioner for artiklerne og indsamles fotos til artiklerne. Eleverne

påbegynder den egentlige skrivefase. Eleverne kan researche om Burkina Faso og hente inspiration i temaerne på hjemmesiden (<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/burkina-faso/>)

- **Skriv løs**

Redaktionerne arbejder videre på deres artikler.

- **Avisen tager form**

Eleverne går i gang med at layoute de færdigskrevne artikler.

- **Deadline**

Avisen layouts færdig. Eleverne vælger i fællesskab, hvilke artikler der skal på forsiden. Der skal opnås enighed om hovedhistorie, sidehistorie og evt. billede. Udformningen af avisforsiden foregår i plenum – eksempelvis med læreren som ordstyrer og chefredaktør. Til sidst sendes avisen til tryk.

Avisen kan med fordel udarbejdes i "Redaktionen" på ekstrabladet.dk/skole. Herigennem kan avisen layouts flot og trykkes gratis som en rigtig avis i 1000 eksemplarer. "Redaktionen" indeholder udførlige lærer- og videovejledninger og interaktiv assistance til eleverne, så arbejdet med avisproduktionen er ligetil og kræver blot UNI-login. På ekstrabladet.dk/skole findes fasefilm til de forskellige faser, eleverne kommer igennem i avisugen.